

Liburuak

JESUKRISTO

Aita Villasante O. F. M.

Oinharrizko teologia edo teologia «fundamental» deritzanaren aurrean aurkitzen gera liburu hontan. Teologi-ikasketen hasieran aztertzen da gai hori, hau da: teologia oinharrizkoen salatzeko da. Teologia ere jakintza bat da eta jakintza guzietan bezala oinharrizkoen datu batzuek zientifikoki ezarri eta erabaki behar ditu. Eta gure kasuan, datu hоек historiako egia batzuek dira.

Egia hoietan oinharrizten da kristau sinismena. Beraz benetan gauza garrantzitsua da egia hoien arazoa. Egia hoien mamia eta muina honako hau da berriz: Jesukristo bizi izandu zela orain bi mila urte. Eta Jesukristo gizon ez-ezik, Jainko ere bazela. Hori frogatzeko hor daude mirakuluak. Mirakuluak gertatu dira eta jakintzak ez dezake ez baieztu eta ez ukatu. Nolatan dugu egia hauen berri? Ebanjelioeri esker. Ebanjelioak egiazkoak ote dira? bai. Sinista ahal dezakekegu ebanjelarioeri? konfiantza osokoak dira. Ebanjelarioek sinismen argiz dakuste Jesus. Baina sinismeneko Jesus hortatik atxemain hala dezakegu Jesus historikoa? bai noski. Erantzun guzi hauek frogatzea da Villasantek egin duen lana. Alde hortatik utsunerik ez duela esango nuke Villasanteren lanak.

Bainan alaz ere, ez nau gogo betetzen liburu honek. Planteamentua guziz apolojetikoa da. Azkeneko gizaldian kristautasunaren historiku oinharriaren aurka izan diran eraso guzietan gogoan ditu, eta eraso hoien gezurra edo oinharririk eza frogatzen saiatzen da. Azken urteetako teoriak ere gogoan ditu, adibidez, Baulmannen teoria. Hortara datoz kritika textual aldetik damaizkigun esplikazio asko.

Aurkako teori hoiak okerra eta oinharririk-eza, beraz, ederki azaltzen digu Aita Villasantek. Bainan neretzat gauza bat gelditzen da erantzunik gabe. Ara berak zer dion: «Onako hau ere esan beharra dago: olako gogo idiekiera gabe misterioari buruz, alper alperrikakoa izango da gure frogantza-lan hau. Jesus Jainkoaren Semea eta man-

dataria izan ditekela asieratik ukatzen eta arbuatzen baduzu, orduan, jakina, alper alperrik ariko gera». (273) Piztuerari buruz ari dela dio hori. Baina liburu guziari zabaldu ditekela derizkiot. Misterioarekiko gogo idiekiera bat behar du gizonak. Hor dago kakoa. Idiekiera hori ez badugu, ez dugu sinistuko. Eta piztuera sinisteste, Jesukristoren Jainko Seme izatea naiko zalantzan gelditzen da.

Gizonak idiekiera hori behar du, beraz. Baina, bai al du? Eta baldin badu, nun agertzen da? Gizonaren estrukturrari dagokion zerbait al da, ala ez? Nola frogatzen da idiekiera hori? Noraino garamazke idiekiera horrek?

Oinharriko teologi bat egiterakoan erantzun beharrekoak dira galdera guzi hauek nere iritzian. Gainontzean «Jesukristo» liburu guzia irakurtzeak ez gaitu ezertara eramango.

Ez dut uste Villasantek bere aurreko liburuan —Jainkoa, Kristu fedearen sustaiak— liburuan galdera hoieri erantzunik ematen dienik. Agian sinismentari buruz egiteko asmoa duen liburuan egingo du. Metodoloji arazo bat, besterik ez litzake orduan. Sinismentari Kristo historikoa du oinharri. Beraz, lehenbizi historiatasuna frogatu behar da. Baina historiako Kristo hori Jainkoaren Seme dela eta hilen artetik piztu zala onhartu ahal izateko, gizonak beharrezkoa du idiekiera hori; Jainkoak historia barruan zuzendu dezaiokean hitza Jainko-hitza edo errebelazio bezala onhartzera estrukturatua behar du gizonak. Horrela al da hori?

* * *

Lerro hauen hasieran hiru konzepto azaldu zaizkigu: jakintza, historia eta egia. Aspaldidanik gizonak egia historiakoa dela uste izan du. Egia nola ulertu, ala azalduko zaizkigu historia eta jakintza. Eta Villasantek egiazen ulermen estua duela derizkiot. Egia, metafisikuki, «adequatio mentis ad rem» definitzen zuten eskolastikoek. Beraz, egia atxemaiteko, gizonak bere aurre-iritzi eta interesak alde batera utzi behar ditu. Egia, izatea bera da. Izatearen aurrean berriz, gure jokabidea paper zurri baten antzera egotea litzake, izateak bertan bere osotasuna itsatsirik utzi dezan. Baina gauzak horrela ez-padira? Esan nahi dut: izatearen eta gizonaren arteko haruemanak estuagoak badira, bata bestearen izatea nolabait determinatu eta osatzen badute? Orduan lehen emandako definizioak ez digu gauza handirako serbitzen. Eta egia horrela ulertzeak zientifiku obsesio hortatik aterako ginduzke, agian. Ederki bereizten ditugu jakintza positiboak eta giza-jakintzak. Baina gero Jesukristo bizi izan zela eta Jainko Seme zela eta hilen artetik piztu zala, bi eta bi lau dirala frogatzen ariko baginake bezala, saiatzeko gero frogatzen. (Ikus, adibidez, 248-garren horrialdetan.

* * *

Kritika textual aldetik ematen dizkigun esplikatzaioak, gehienak autore guziak onhartzeko dituzte. Pasarte jakin batzuek kritikatu ditezke, adibidez: Jesusen bataioa, Zesareako aitona, Jesusen Apaiz nagusiari ematen dion erantzuna, Mateoren «logion joánico» deritzaioa (Mt. 11,25-30) t. a. Autore batzuek ez dituzte texto hoiek edozein modutan erabiltzen, alopean eta ixilka bezala baizik. Eskerrik guztiak zitzaiokean Aita Villa santeri bere iritzia bakarrik ez baina, horrelako puntu diskutatuetan beste batzuen iritzia eman izan baligu, nahiz eta kontrakoa izan. Era berean Jesusen agertzeeri buruzko testuak.

* * *

Bukatzeko. Beste norbaiten iritziak aztertzerakoan arrisku handi bat izaten dugu, hau da: iritzi hoiek erabatekoak balira bezala hartzea. Orduan kritika errazagoa izaten da. Bainan autoreak berak bere iritzia erabat ez bainan, ahal duan neurrian matizatuak eskeintzen dizkigula ahazten dugu. Horregatik emen esan dudan guzia inpresio bat besterik ez da. (Kritika textualari buruz esandakoa Inpresio baino zerbait gehiago ba-da). Eta Inpresio bat danez, liburu guzia irakurtzeak sortutakoa. Benetan lan gaitza litzake gauzak eta iritziak horrialdez horrialde aztertzea eta azkenik estadistika modura egitea, liburu guziak izaten dute parrafo eta esaera bakoitzean esaten danetik gaindi, holako giro bat eta irakurlea askotan giro horrekin bakarrik gelditzen da. Beraz, giro horrek sortuarazitako inpresioak jarri ditut hemen gehienbat.

Zerbait gaizki esana badago, barka bezait Villasante jaunak; teologi alorrean euskeraz lan egiteko pentsatu ere ezin zitekean materiala eskeintzen bait-digu. (Beste teologi profesor asko badute nun ikasia). Horregatik eskerrik beroenak eman behar dizkiogu Aita Villasanteri.

Joseba Arregi